

FULLS DE DIVULGACIÓ DE LA HISTÒRIA DE FALS

Falchs

35

Grup de divulgació
de la història de Fals

ABRIL 2007, NÚMERO 35

Ca La Filomena

Isidre Fossas era fill d'Agustí Fossas Junyent i Francesca Ibanyas, de cal Jan de la Roca. El seu germà Josep va heretar la casa paterna, així que l'Isidre i els seus germans Agustí i Pere van haver de marxar de casa i espavilar-se pel seu compte.

Els temps eren favorables però, la fil·loxera havia arrasat totes les vinyes franceses i el preu del vi pujava cada cop més, i malgrat que s'havien de pagar les parts als amos, la gent menuda podia estalviar una mica. Aquesta situació propícia va fer decidir a l'Isidre a fer plans per tal de fer-se una casa pròpia.

Com que el seu germà Agustí tenia la mateixa intenció, els dos van demanar al Tatger si els podia vendre un trosset de terra a la part del Torrent. El vell amo del Tatger, l'Andreu Llussà, va estar-hi d'acord.

Van fer tractes davant del notari Ignasi Puig el dia 1 de juliol de 1866, un germà darrere l'altre. Els trossos eren iguals, d'11 àrees de superfície i amb un valor de 533 pessetes.

En sa vida havien vist tants diners junts, així que van pactar un cens perpetu, sense entrada. El cens es va establir en 6 escuts i 400 mil·lèsimes, equivalents a 16 pessetes, la nova moneda. Precisament en aquell temps la gent s'esforçava en assimilar el canvi que s'havia produït en la moneda corrent. A la mort d'Isabel II, el Govern havia decidit substituir un sistema monetari basat en un escut dividit en 16 rals, i un ral dividit en 34 maravedís, per una nova moneda, d'origen català, la peça petita o pesseta.

L'Isidre amb el seu esforç, i el cop de mà d'un mestre d'obres expert, va aixecar una petita casa de pedra, que amb els anys s'aniria ampliant. Va fer picar el seu nom i l'any de la construcció a la llinda de pedra de l'entrada "ASIDRO FOSAS

Família Fosas.

Vista general (c. 1980).

1868". La falta d'ortografia s'ha d'imputar al picapedrer. En una finestra de la banda de llevant hi ha una llinda datada el 1695 que és apòcrifa, és a dir, que no correspon a la casa. Aquesta finestra va estar tapiada fins l'any 1992.

Un cop fet el niu, l'Isidre va anar a buscar parella. El 1869 va unir-se en matrimoni amb Filomena Planas Francitorra, una filla de cal Canyonol. L'Isidre tenia vint-i-vuit anys i la seva muller era dos anys més jove. En els capítols es pot llegir que el dot de la núvia va consistir en 32 escuts en efectiu, dos vestits, dos llençols, unes tovalles, dos tovallons, una flassada i dues caputxes o mantellines, una blanca, l'altra negra. La roba estava valorada en 50 escuts i anava dins d'una caixa de fusta de pi, nova, valorada en sis escuts.

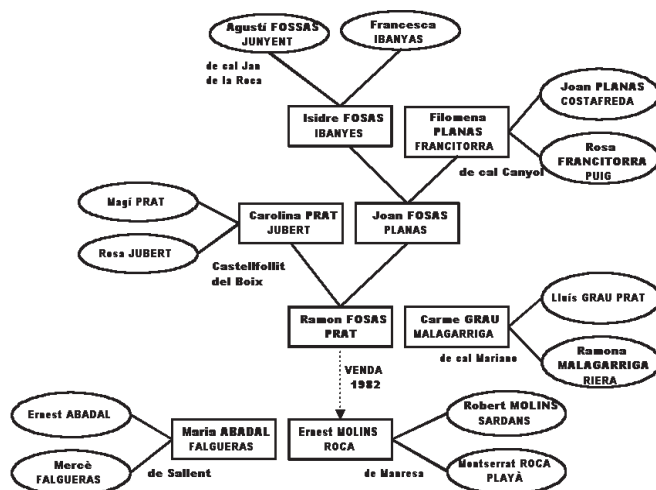
D'entrada, la casa va ser anomenada ca l'Isidre Fosas, però aviat va pesar més la personalitat de la seva dona i va passar a dir-se ca la Filomena, el nom actual. A la dècada dels anys 20, sovint se la coneixia també amb el malnom de cal Rovellat.

La Filomena va morir l'any 1894, deixant l'home vidu i dos fills, el Joan i la Rosa. A finals d'aquell any l'Isidre va redimir i cancel·lar el cens que gravava la casa. Va fer el pagament a cal Gardela, perquè en la partició de la propietat del Tatger, el cens els havia estat assignat.

A la mort del pare, el Joan Fosas Planas (1877-1931) va quedar propietari de la casa i encarregat de pagar el dot de la seva germana Rosa, casada amb Ramon Camprubí de Súria. El dot es va efectuar l'any 1910 en forma de 100 pessetes en bitllets i 25 en monedes de plata. El Joan va casar-se amb Carolina Prat Jubert (1878-1956), de Castellfolit del Boix. El Joan i la Carolina van tenir cinc descendents; el Ramon, l'Isidre, i tres noies.

L'Isidre va marxar de casa en casar-se amb Maria Font, pubilla de cal Jan del Molí, però les tres germanes seves van quedar-se a ca la Filomena, perquè tenien la salut delicada.

El setembre de 1912, el Joan i el seu cosí Agustí Fosas Tomasa van arribar a una entesa, que van voler posar per escrit en presència de testimonis. L'Agustí va autoritzar el seu veí i parent a eixamplar el corriol que unia les dues cases, de manera que hi pogués passar un carro. Posteriorment, un acord semblant permetria la continuació del camí fins enllaçar amb cal Felip. Val a dir que el camí natural d'Oliveres a la Torra o al Clot de la Fassina passava pel camp del Reguer, i tots aquells que actualment utilitzen el camí asfaltat haurien de saber que aquest tram existeix gràcies a la bona voluntat i l'esforç de les cases esmentades. El fill gran de la parella anterior, el Ramon Fosas Prat, va heretar molt jove la casa a la mort del seu pare, esdevingué l'any 1931. El Ramon va unir-se el 1941 amb Carme Grau Malagarriga, de cal Mariano, però el matrimoni no va tenir descendència. Després d'enviudar, el Ramon va seguir vivint uns anys més a ca la Filomena, però finalment va ingressar a la residència d'avis de les Germanetes dels Pobres de Manresa i va posar la casa en venda. El 1982 va comprar-la Ernest Molins Roca i va venir a viure-hi en com-

panyia de Montserrat Selga Brunet i Marta Torra Oliveres, tots de Manresa. Els habitants actuals de ca la Filomena són l'Ernest i la Maria Abadal Falgueres. Durant els darrers anys s'han fet algunes obres de millora a la casa, sense alterar-ne gairebé gens l'estructura original de l'edificació.